

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SAJUNGA

LR Seimo Pirmininkei Loretai Graužinienei

Reikalavimas

iš Seimo darbotvarkės išbraukti LLRA Tautinių mažumų (TM), Socialdemokratų partijos Vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymų projektų pateikimą

Vilnius, 2014-06-07

Seime tebesvarstoma Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) iniciatyva gražinti anksčiau galiojusią Tautinių mažumų (TM) įstatymo redakciją. Šį projektą, kaip nesuderinamą su Konstitucija, yra sukritikavusi prezidentė Dalia Grybauskaitė ir Valstybinė lietuvių kalbos komisija. Pasak šalies vadovės, Seimas pažeistų Konstituciją, jei priimtų Tautinių mažumų įstatymą, kuris būtų paremtas iki 1992 metų galiojusiais teisės aktais. Valdančiųjų politinė taryba buvo sutarusi šį projektą priimti iki pavasario sesijos pabaigos.

2014 m. birželio 19 d. Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos, Lietuvos Sąjūdis, „Vilnijos“, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių, Sausio 13 visuomeninės, patriotinės organizacijos, Lietuvos Respublikos Konstitucijai ginti taryba ir Lietuvos liaudies partijos atstovai piketavo prie LR Seimo prieš kėsinimą pažeisti lietuvių kalbos konstitucines teises, Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją, išplėčiant pagal LLRA reikalavimus tautinių mažumų teises. Seimas tuo pačiu metu, galimai atkreipęs dėmesį į visuomenės protestą, nutarė išbraukti iš posėdžio dienotvarkės Tautinių mažumų bei Vardų ir pavardžių rašymo įstatymų projektų pateikimo svarstymą, įteisinantį originalią pavardžių rašybą nelietuviškais rašmenimis ir leidžiantį platesnį lenkų kalbos vartojimą viešajame gyvenime, tačiau iš Seimo darbotvarkės neišbraukė ir pasibaigus Prezidento rinkimų kompanijai Seime numatyta vėl svarstyti šiuose pažeidžiančius Lietuvos Konstituciją klausimus.

LLRA Tautinių mažumų įstatymas iš tikrųjų svarstymui nėra teiktinas, nes veikia Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, kurią 1995 m. vasario 1 d. Lietuvos Respublika pasirašė, o 2000 m. vasario 17 d. be išlygų ratifikavo. Taigi LLRA siūlomas Tautinių mažumų įstatymas, paremtas iki 1992 m. galiojusiais teisės aktais, netenka galios. Kita vertus, Konvencija taikintina tautinėms mažumoms (Lietuvos totoriams, karaimams), o Lietuvos lenkai yra tautinė bendrija, nes už Lietuvos ribų turi savo kalbos kilmės valstybę, todėl jų apsaugai (juos, kaip ir kitus Lietuvos piliečius, saugo LR Konstitucija) ne tik Konvencija, bet ir įstatymas nereikalingi.

Visuomenei nerimą kelia politikų kėsinimasis spręsti klausimus, kurie nepriklauso jų kompetencijai. Formuoti valstybinės lietuvių kalbos tyrimo ir vartojimo strategiją bei taktiką yra Lietuvių kalbos instituto viena iš funkcijų, į kurį nei Seimas, nei partijos dėl įstatymo projekto ekspertizės nesikreipė ir institutas klausimo nenagrinėjo.

Siūlome Seimui, vengiant tarppartinių ir net tarpvalstybinių kivių iš Seimo darbotvarkės TM, vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymų projektų pateikimą išbraukti. Ateityje įstatymų projektus, reikalaujančius specialistų vertinimo, būtina teikti ekspertizei institutams pagal kompetenciją (Seimo paskirta Lietuvių kalbos komisija tarp savo funkcijų įstatymų projektų ekspertizės nenumato).

Lietuvos Sąjūdžio, „Vilnijos“ draugijos, Sausio 13 brolijos vardu
Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos valdybos pirmininkas

Jonas Burokas